Bezoekadres
Utrechtseweg 68
6812 AH Arnhem
Postadres
Postbus 50
6920 AB Duiven

www.liander.nl

Datum
17 april 2026

Betreft
Input Liander voor formatie na gemeenteraadsverkiezingen

Geachte informateur,

De maatschappelijke impact van netcongestie is inmiddels zo groot dat het nieuwe kabinet deze opgave in het landelijke coalitieakkoord van D66, VVD en CDA (2026-2030) als hoogste urgentie heeft aangemerkt. Overheden, bedrijven en samenleving worden opgeroepen om gezamenlijk met duidelijke keuzes en daadkracht het elektriciteitsnet tijdig te verzwaren en slimmer te benutten, als essentiële randvoorwaarde voor toekomstperspectief op nationaal en lokaal niveau.

Netbeheerder Liander werkt intensief samen met de gemeente Ameland aan de uitbreiding van het elektriciteitsnet. De vraag naar elektriciteit in de gemeente Ameland groeit snel en ook de opwek van duurzame energie neemt sterk toe. Gemeente en netbeheerder hebben elkaar hard nodig om het energiesysteem van de toekomst betrouwbaar, betaalbaar en bereikbaar voor iedereen te houden.

Met deze brief wil Liander u, als informateur van de nieuwe coalitie, handvatten en aanbevelingen meegeven voor het opstellen van een coalitieakkoord waarin energie-infrastructuur tijdig, integraal en toekomstbestendig wordt meegenomen. Met het versterken van de samenwerking tussen gemeente en Liander zorgen we er samen voor dat lokale ambities voor woningbouw, economie, duurzaamheid en maatschappelijke voorzieningen haalbaar blijven.

Ontwikkelingen in uw gemeente: netcongestie
In de afgelopen periode is de beschikbare capaciteit op het elektriciteitsnet zeer snel afgenomen. Waar de drukte eerder beperkt was tot enkele gebieden, is het net in heel de gemeente vol. Nieuwe aansluitingen of uitbreidingen zijn daardoor vaak niet direct mogelijk. Deze netcongestie raakt niet alleen bedrijven, maar ook maatschappelijke organisaties zoals scholen, ziekenhuizen, politie en brandweer. Daarnaast zet het de ontwikkeling van woningbouw, economische groei, mobiliteit en de energietransitie onder druk.

Op dit moment ondervinden vooral grootverbruikers hinder van congestie. Door aangescherpte regelgeving van het Maatschappelijk Prioriteringskader van de Autoriteit Consument & Markt (ACM) verwachten we dat ook kleinverbruikers, zoals huishoudens, dorpshuizen en verenigingsgebouwen, laadpaalexploitanten en

het MKB, vanaf de tweede helft van 2026 met congestie te maken kunnen krijgen. Hieronder doen wij enkele voorstellen om hier gezamenlijk op te anticiperen.

1. Intensiveren van de samenwerking
Goede samenwerking tussen de gemeente Ameland en Liander is essentieel om de uitdagingen rond energievoorziening het hoofd te bieden. Alleen door vroegtijdige afstemming over ruimtelijke plannen, energievisies en infrastructuurprojecten kunnen we oplossingen versnellen. Veel energie- en netwerkopgaven overstijgen gemeentegrenzen. Daarom is het noodzakelijk dat de gemeente Ameland en Liander actief blijven samenwerken binnen provinciale en regionale samenwerkingsverbanden. De afgelopen vier jaar hebben wij deze samenwerking vormgegeven via bestuurlijke overleggen tussen Liander en de verantwoordelijke portefeuillehouder.

Wij adviseren: de gemeente Ameland om binnen het nieuwe college van B&W een coördinerend wethouder Energie-infrastructuur aan te wijzen met mandaat namens het gehele college. Deze kan de impact van netcongestie op verschillende beleidsvelden duiden, veranderingen in wet- en regelgeving vertalen naar gemeentelijke besluitvorming. En deze heeft mandaat om over portefeuilles heen regie te voeren op keuzes in het energiesysteem en de realisatie van netuitbreidingen.

Daarnaast adviseren wij om minimaal twee keer per jaar een bestuurlijk overleg te organiseren tussen het volledige college en Liander. Daarin bespreken en verkennen we samen de actuele ontwikkelingen rondom elektriciteit, warmte en gas en de impact hiervan op de economie en de leefomgeving en mogelijk handelingsperspectief voor de gemeente en haar beleid.

2. Maak structureel ruimte voor energie binnen de leefomgeving
Voor uitbreiding van het elektriciteitsnet is voldoende fysieke ruimte noodzakelijk: voor kabels, elektriciteitsstations, en -huisjes, en eventuele batterijen, warmtestations of warmtebuffersystemen. Tijdige toegang tot energie is een randvoorwaarde voor vrijwel alle gemeentelijke ontwikkelingen.

Wij adviseren: dat de gemeente Ameland proactief ruimte reserveert voor energie-infrastructuur in omgevingsvisies en bestemmingsplannen. Door samen prioriteit te geven aan ruimte voor netuitbreidingen en standaardprocessen in te richten voor grondaankoop en vergunningverlening kunnen netuitbreidingen sneller plaatsvinden bij bijvoorbeeld woningen en bedrijventerreinen. Daar is ook voldoende capaciteit om de netuitbreidingen te faciliteren voor nodig. Liander informeert graag met het college de gemeenteraad over de uitbreidingen van het net, de benodigde ruimte en de ruimtelijke impact hiervan.

3. Stimuleer energiebesparing en slim elektriciteitsgebruik
Het elektriciteitsnet raakt vooral overbelast tijdens piekmomenten, zoals in de ochtend en in de avond. Door energiebesparing, flexibel gebruik via contracten en gedragsverandering kunnen we het net efficiënter benutten.

Datum
17 april 2026

Wij adviseren: de gemeente Ameland om netbewust beleid te voeren dat gedragsverandering voor slim en flexibel elektriciteitsgebruik en -opwek stimuleert bij bedrijven en bewoners. Het gaat hierbij om netbewust bouwen en laden, het mijden van de spitstijden voor stroom en flexibele contracten bij bedrijven als norm uit te dragen.

Beleidsmatig kan dat onder meer door:

- Het beschikbaar stellen van een gemeentelijk energieadviseur voor ondersteuning van bedrijven voor flexibele contracten
- Projectontwikkelaars actief te begeleiden bij netbewust bouwen.
- Bij nieuwe woningbouw de netimpact structureel mee te wegen door actief te sturen op netbewuste woningbouw. Bijvoorbeeld door omgevingsinstrumenten.
- Bewustwording bij bewoners en bedrijven te stimuleren rondom het benutten van momenten met hoge duurzame opwek, zoals zon. En bewustwording over elektriciteitsverbruik op gunstige tijdstippen en mogelijkheden met netbewuste energieopslag (batterij).
- Deelname aan energiehubs als voorwaarde te stellen bij de uitgifte van kavels bedrijventerrein.
- Slimme laadinfrastructuur te stimuleren door laadpalen te laten werken wanneer er ruimte op het net is.

4. Kies voor een brede energiemix en borg dit in omgevingsbeleid
De gemeente speelt een sleutelrol in het energiesysteem van de toekomst via de instrumenten van de Omgevingswet. Dit kan door energievraag en -aanbod van energie te clusteren, alternatieven voor elektriciteit te stimuleren en gebiedsontwikkeling te faseren in lijn met de uitbreiding van energie-infrastructuur.

Wij adviseren: de gemeente Ameland om in het coalitieakkoord vast te leggen dat ruimtelijke ontwikkeling en energievoorziening altijd gezamenlijk worden afgewogen (energieplanologie). Dit begint met expliciete keuzes voor een brede energiemix in het verplichte warmteprogramma. Door naast elektriciteit ook warmtenetten en groen gas te benutten vermindert dit de druk op het elektriciteitsnet.

Door energieplanologie structureel onderdeel te maken van ruimtelijk beleid, door het meenemen van beschikbare energie en toekomstige energievraag bij nieuwe ontwikkelingen, kunnen projecten worden ontworpen binnen de grenzen van het energiesysteem. Concreet:

- neem alternatieven voor elektriciteit en netbewuste ontwerpen actief mee bij gebiedsontwikkeling;
- plan toekomstige ontwikkelingen op locaties waar uitbreiding van het net technisch en ruimtelijk haalbaar is; en
- stimuleer het bundelen van vraag en aanbod.

Hiermee wordt energie een vast onderdeel van het omgevingsbeleid. Dit vergroot de kans dat woningbouw en bedrijventerreinen tijdig gerealiseerd worden.

Samenwerking als sleutel tot succes

Datum
17 april 2026

De uitdagingen op het gebied van energie, woningbouw, economie en duurzaamheid zijn groot. Een betrouwbare energievoorziening is cruciaal voor alle maatschappelijke opgaven. Door samen te werken, tijdig keuzes te maken en ruimte te bieden voor energie-infrastructuur kunnen we lokale ambities blijven realiseren.

Ik hoop dat deze voorstellen van Liander u ondersteunen bij het opstellen van het coalitieakkoord. Mocht u vragen hebben of behoefte aan verder overleg tijdens dit proces, dan ben ik uiteraard bereikbaar. Ik wens u veel wijsheid en succes bij de formatie en zie uit naar een voortzetting van onze samenwerking.

Met vriendelijke groet,

Lars Padmos
Relatiemanager Publieke Sector Friesland
lars.padmos@alliander.com

Liander

Liander N.V. te Arnhem is onderdeel van Alliander N.V..KVK-nummer 08021677 Arnhem. BTW-nummer NL003049395B01 Bankrekening NL95.INGB.0000.0055.85 t.n.v. Liander N.V..